

SAĞLIK EKONOMİSİ

1. DERS

Doç.Dr.Gülbiye Yenimahalleli Yaşar

Sağlık Ekonomisi

Ekonomi bilimi kurallarının sağlık sekt6rüne uygulanması ile ilgilenen bir bilim dalıdır (Tokat, 1994:2).

Sağlık hizmeti sunumunda kullanılan kaynakların belirli d6nemlerdeki miktarını, organizasyonunu, finansmanını, etkililiğini, verimliliğini ve bireysel veya ulusal d6zeydeki koruyucu, tedavi ve rehabilite edici sağlık hizmetlerinin etkisini inceler (Cullis ve West, 1979 – aktaran ilingiroğlu, 1997:392).

Sağlık ekonomisi disiplininin yapısı

A. Sağlığı sağlık hizmetleri dışında etkileyen faktörler

- Gelir düzeyi
- Genetik faktörler
- Yaşam biçimi
- Tüketim kalıpları
- Mesleki riskler vb.

Sağlık ekonomisi disiplininin yapısı

B. Sağlık ve sağlığın değeri nedir?

- Algılanan sağlık düzeyi
- Sağlık durumu/düzeyi endeksleri
- Sağlık hizmetlerini kullanımının ölçülmesi

Sağlık ekonomisi disiplininin yapısı

C. Sağlık hizmetleri talebi

- A + B'nin sağlık hizmeti talebi davranışına etkileri
- Sağlık hizmetlerine erişimi engelleyen fiyat, zaman, psikolojik ve formal etkenler
- Kurumlararası iletişim
- İhtiyaç

Sağlık ekonomisi disiplininin yapısı

D. Sağlık hizmetleri arzı

- Üretim maliyetleri
- Alternatif üretim teknikleri
- Girdi ikameleri
- Girdi piyasaları (insangücü, malzeme, ilaçlar vb.)
- Geri ödeme yöntemleri ve güdüler

Sağlık ekonomisi disiplininin yapısı

E. Tedavi aşamasında mikroekonomik değerlendirme

- Sağlık hizmetlerinin (biçim, yer, zamanlama veya miktar gibi) alternatif sunum yöntemlerinin her aşamasında (tarama, teşhis, tedavi ve bakım sonrası gibi) maliyet etkililik ve maliyet yarar analizleri

Sağlık ekonomisi disiplininin yapısı

F. Piyasa dengesi

- Fiyat
- Zaman maliyeti
- Bekleme listeleri ve fiyatla ilişkili olmayan önceliklendirme
- Dengeleyici mekanizmalar ve farklı etkileri

Sağlık ekonomisi disiplininin yapısı

G. Sağlık sistemi düzeyinde değerlendirme

- Hakkaniyet ve E + F ile birlikte kaynak tahsisi verimliliği ölçütü
- performansın bölgeler arası ve uluslararası düzeyde karşılaştırılması

Sağlık ekonomisi disiplininin yapısı

G. Planlama, bütçeleme ve izleme mekanizmaları

- Bütçeleme, insangücü dağılımı, kurallar, düzenlemeler vb. gibi birbiri ile etkileşim içerisinde olan araçların ve bu araçların meydana getirdiği yapının etkililiklerini değerlendirme.

Sağlık ekonomisinin doğuşu ve gelişimini etkileyen etmenler

- Sağlık ekonomisi temel gelişimini 1950'ler sonrasında kaydetmiştir (Çilingiroğlu, 1997:392).

Sağlık ekonomisinin gelişimini;

- 1974 petrol krizi ile dünya ölçeğinde başlayan makroekonomik daralma
- Sağlık harcamalarının 1970'li yıllardan itibaren GSMH'lardan daha hızla artması, hızlandırmıştır.

Sağlık harcamalarını artıran nedenler

- Sağlık hizmetleri talebini artıran nedenler
  - Nüfusun yaşlanması
    - Günümüzde her dokuz kişiden biri 60 yaş veya yukarisındadır ve yaşlı nüfus sayısı hızla artmaktadır. 2050 yılına kadar beş kişiden birinin yaşlı olması beklenmektedir.
    - 2007 yılı verilerine göre Avrupa Birliği ülkelerinin çoğunda 65 yaş ve üstü nüfusun toplam nüfus içindeki oranı %15'leri aşmaktadır.
    - Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre 2011 yılı itibariyle ülkemizde 65 yaş ve üstü olan yaşlı nüfusun toplam nüfusa oranı %7,3'tür.

Sağlık harcamalarını artıran nedenler

- Sağlık hizmetleri talebini artıran diğer nedenler
  - Sosyo-ekonomik yapıdaki değişmeler
    - Örn. Gelir ve eğitim düzeylerinin artması
  - Tıp teknolojisindeki gelişmeler
    - Teşhis ve tedavi kolaylığı hizmete olan talebi artırmıştır
  - Epidemiyolojik değişiklikler
    - Özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde hem bulaşıcı hastalıklar hem de kronik hastalıkları içeren ikili bir mali yük söz konusudur
  - Sağlık güvencesindeki gelişmeler

Sağlık harcamalarını artıran nedenler

- Sağlık hizmetleri arzını artıran nedenler
  - Sağlık hizmetleri sunumunun artması
  - Tıp teknolojisindeki gelişmeler
  - Arzın talep yaratması
  - Etkililik ve verimlilik ile ilgili düzenlemeler

Sağlık Harcamaları Verileri

- OECD ülkeleri sağlık harcamaları için
    - «**Health at a Glance 2011**» kitabının **s.9-10** ve **s.148-159**
  - Türkiye'nin sağlık harcamaları için
    - «**Sağlık İstatistik Yıllığı**» kitabının **s.145-158**
- İNCELEYİNİZ.

Kaynaklar

- Alan Maynard ve Panos Kavanos (2000), **Health Economics: An Evolving Paradigm**, Health Economics, S.9, s.183-190
- Yusuf Çelik (2011), **Sağlık Ekonomisi**, Siyasal Kitabevi, s.49-68.
- OECD, **Health At A Glance 2011**.
- Sağlık Bakanlığı, **Sağlık İstatistikleri 2011**.